

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA,
TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAȘOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Consecvență de fer.

De luni de zile n-a mai răsunat în parlamentul ungar glasul deputaţilor noştri. Vremile grele însă prin cari trecem şi în cari se discută cu atâta aprindere rolul neamului românesc în aceste nouă formaţiuni ale istoriei au îndemnat şi pe reprezentanţii neamului nostru ca să-şi spună cuvântul. Ş-acest cuvânt a cutremurat parlamentul de pe ţarmurile Dunării. Căci în acest cuvânt sălăşluieşte o comoară întreagă de puteri elementare, de adevăruri eterne în faţa cărora îngenuche orice micime armenească.

Deputaţii Mihali şi Vaida au adresat imperiului austro-ungar grozavul *memento*, dela care atarnă chestiunea de a fi sau a nu fi a acestui imperiu. Şi în acest *memento* clocoteşte şi astăzi ca o presiune a unei consecvenţe de fer a politice noastre — graiul profetic, credeul şant pe care de zeci de ani, începând dela marea adunare naţională de pe Câmpul Libertăţii l-au mărturisit cu sfînte mării noştri înaintaşi. Cine-a ascultat cuvântările celor doi aleşi ai noştri a trebuit să aibă impresia că din acele cuvântări se desprinde acelaşi torent de adevăruri, acelaşi mărturisiri de credinţă, pe cari le făcea în faţa a patruzeci de mii de Români nemuritorul Bărnău.

Oprimarea neomenească, jugul grozav sufletească la care am fost înjugaţi n-a clătinat credinţele noastre, şi iată că şi azi ca şi înainte cu şezeci şi mai bine de ani fruntea noastră se ridică deasupra, sus peste greutatea zilei şi graiul nostru mărturiseste din nou neclintita noastră alipire faţă de *Tron şi Patrie*.

Stăpânit de acest sentiment supranatural deputatul Mihali trece peste legile legăturilor de sânge şi pune mai presus iubirea de Patrie şi dragostea pentru Tron. E asta o dovadă de o consecvenţă aproape patologică pe tărâmul credului nostru politic. Şi dacă nici astăzi, când într-o anumită parte se fac conjuraţii împotriva Patriei şi-a Tronului, când Maghiarii prin graiul lui Apponyi sfidează şi Tron şi Patrie asemenea revoluţionarului Kossuth, — nu vor înţelege cei chemaţi valoarea elementului românesc pentru vitalitatea imperiului austro-ungar şi a dinastiei habsburgice, atunci scris este, că acest imperiu înclină spre apunere şi această dinastie condamnată e ca să scape din mână sceptrul milenar al Habsburgilor.

Cei doi deputaţi români n-au spus nimica nou, ei au repetat numai credul nostru secular, ei au îndreptat iară şi iară strigarea şi protestul îndurerat al unui neam înecat în marea de nedreptăţi şi prigoniri sălbătice către aceia, cari sunt chemaţi să cărmuească destinele acestei ţări. Dar acest echou al unor credinţe seculare şi acest protest sună astăzi în mijlocul acestor vremuri de cumpănă ca un profetic glas de Cassandra şi capătă o expresiune de vigoare ca şi care nu s-a mai pomenit în istoria politică a unei ţări.

Graţie regimului anormal, care stăpâneşte în această ţară, noi avem în parlament numai cinci deputaţi, dar graiul acestora re-

prezintă astăzi *voinţa* a patru milioane de Români şi *ţinta* a douăsprezece milioane de cetăţeni. Cuvântul lor cumpăneşte mai mult decât strigarea răguşită şi rebelă a acelora, cari reprezintă şapte milioane de oameni lipsiţi de orice ideal, de orice ţintă unitară. Deputaţii noştri puţini cum sunt şi singuri în mijlocul atâtor duşmani, sunt vestitorii unei credinţe, care trebuie să instăpânească cu vremea toate milioanele monarhiei. Şi Crist a fost singur odinioară şi glasul lui se perdea atunci în puvoiu de strigate duşmane, cari cereau răstignirea lui, iar astăzi sute de milioane îl urmează...

Înainte ochilor noştri flutură un ideal, care aprinde minţile, care revoltă sentimentele, care desluşeşte raţiunile şi care cu o putere elementară pune stăpânire peste noi toţi.

Un glas de mameluc l'a provocat pe deputatul Vaida să vorbească despre N. Iorga. Şi Vaida li-a vorbit. Ş-acest pasagiu din vorbirea lui Vaida îmbracă în haina lui mistică, e cel mai caracteristic. El şi-a mărturisit credeul lui, dar umbra genială a marelui apostol dela Valeni urmăreşte acel credeu ca un misterios semn al întrebării. Vor ştii oare să-i dea răspunsul cei chemaţi sau nu? Pozitiv sau negativ acel răspuns nu ne va zăpăci, ci dimpotrivă mintea noastră ne va lumina mai mult cărarea noastră, se va desprinde cu mai multă uşurinţă din haosul spaţiului întunecat prin care trecem. Ş-atunci credinţele d-lui Mihali, care astăzi calcă peste legăturile de sânge şi trece peste cadavrele fraţilor săi pentru a ajunge biruitoarea la treptele Tronului — vor căpăta alt înţeles şi atunci nu se va mai vorbi de ingenucheri, ci deasupra tuturor fărădelegilor va stăpâni despotica biruitoarea idee de naţionalitate, la picioarele căreia se va desemna adevărata hartă a Europei.

Noi însă cu aceeaşi consecvenţă de fer mărturisim şi azi în mijlocul valvătăilor, cari ameninţă imperiul cu pustiire aceeaşi credinţă de demult şi neclintită stăm de pază la porţile patriei şi veghem la siguranţa Tronului — căci încă tot avem nădejde, că răsplata acestor virtuţi va trebui să vie. — Dar să nu se uite, că această mărturisire de credinţă are tărnia şi coloritul unui *memento*, după care altul nu va mai putea veni, căci flacăra il vor fi mistuit de mult.

Interzicerea exportului de cai în Austro-Ungaria. Oficioasele »Budapesti Közlöny« şi »Wiener Zeitung« au publicat ieri ordonanţa guvernului, prin care se interzice exportul de cai din monarhie. Această dispoziţie a fost luată şi cu ocaziunea conflictului ane-xărei, cu singura deosebire, că atunci s'a oprit exportul numai în Serbia şi Muntenegru. Prohibirea exportului se referă acum la toate statele.

După o telegramă din Viena, guvernul ar avea de gând să interzică şi exportul muniţiilor. Guvernul se ocupă mai de mult cu acest plan, însă de oare-ce fabricile austro-ungare de muniţii primiseră mari comenzi din partea României şi Bulgariei, guvernul a amânat această dispoziţie, spre a nu pricini pagube fabricilor. Probabil, că după încheierea păcii între Turcia şi Statele Balcanice, exportul de muniţii va fi totuşi oprit.

Discursul deputatului Dr. A. Vaida-Voevod

rostit în şedinţa de Vineri, 29 Noemvrie n., a camerei ungare.

Dr. A. Vaida: Onorată Cameră! Partidul naţional s'a întors în cameră »deşi redus, dar înfrânt — nu«. (Citat din postul maghiar Vörösmarthy. Nota Red.) Deja în sine faptul, că alegerea celor cinci deputaţi români a reclamat mai bine de 10 vieţi de alegători, ne impune datoria să ne ridicăm cuvântul în aceste clipe de însemnătate istorică şi să ne spunem părerile în auzul ţării şi al parlamentului. Noi prin asta, vrând nevrând, facem un bun serviciu şi guvernului, după ce — deşi nu vom altera luând cuvântul caracterul de parlament trunchiat al camerei — dăm totuşi ocazie guvernului să poată invoca prezenţa şi a deputaţilor din opoziţie.

Chestia »împăcării«.

Deja de ani de zile s'au făcut încercări pentru încheierea unei păci cu naţionalităţile: îndeosebi cu românii — adevărat că nu cu noi, cu agitaţii trădătoare de patrie, ci cu alte elemente despre cari se presupunea că sânt mai uşoare de dezarmat şi mai înclinate spre pace. Au avut loc năzuinţi de natură, care nouă nu putea să ne strice, unguirilor nu putea să le aducă vre-un folos, dar ar fi uşurat fără îndoială situaţia guvernului. Toate aceste încercări au dat însă greş.

Năzuinţi corecte, însă, n'am văzut în acest scop şi nu putem da nici o însemnătate serioasă încercărilor de până aci, pentru că, e zadarnică orice locvacitate, e zadarnică orice sporovăială teoretică, câtă vreme statul ungar nu va avea organul necesar, care să poată traduce şi în faptă o pace consfinţită pe hârtie.

Zadarnic vom căuta un astfel de organ, — nu-l vom putea descoperi. Se spune, că să ne împăcăm cu naţionalităţile, în deosebi cu românii Naţiunea ungară — conform legii XLIV din 1848 — o formează colectivitatea tuturor cetăţenilor. Noi românii nu sântem certaţi cu noi înşine şi nici cu fraţii noştri unguri. Poporul nostru e întreg de partea noastră şi oricât ne-aţi porecli agitaţii, oricât ni-aţi striga că sântem trădători de patrie, sufletul poporului nostru, opinia publică e de partea noastră şi nu de partea celor ce convin să facă guvernului serviciul, că în ciuda faptului că sunt fii poporului nostru, s'au năimţ guvernului.

De o pace cu statul nu poate să fie vorba, după ce statul e o fiinţă virtuală şi o fiinţă care ar putea să intre la tratative în mod concret. Poate să fie deci vorba numai de naţionalitatea ungurească, aşa după cum o aminteşte legea XLIV din 1867.

Să analizăm puţin noţiunea asta şi vom conchide, că această naţionalitate ungurească etnică nu e solidară; n'are azi factori autorizaţi, cari în numele ei, să poată traduce în faptă o pace încheiată pe hârtie. Dacă noi, urmând sfaturile contelui Tisza, preşedintele Camerei, am fi intrat în poziţiile din opoziţie, atunci — chiar dacă am fi încheiat pacea — nimerem cum a nimerit orbu Brăila, ba şi mai rău, pentru că făceam şi noi opoziţie alături cu partidele ungureşti din opoziţie şi păteam, din mila cinstului domn Pavlik, întocmai ca ele.

Z. Farkas (întrerupând): Da, dacă aţi fi sunat din trambii!

Dr. A. Vaida: A încheia o pace naţionalistă cu opoziţia — e absurd. Dar tot aceeaşi ar fi situaţia, dacă ar fi să încheiem o pace cu guvernul, pentru că în Ungaria partidele guvernamentale şi guvernul au o viaţă scurtă ca efemeridele; la amiazi încă se răsfaţă în soare, seara însă se sting la suflarea cea dintâi a hoare. Noi am văzut disparend puternicul partid liberal, am văzut asfinţind coaliţia şi vedem acum în şeaua puterii pe nou-născutul partid al muncii, precum şi expresia lui — guvernul actual. Dacă încheiam pacea cu partidul liberal, acesta n-ar fi avut timpul fizic să o execute. Dacă

încheiam pacea cu coaliţia, noi era să fim acum »die blamierten Europäer«.

Dacă încheiam pacea cu d-v., se putea întâmpla că — d-v. după ce şi aşa în curând trebuie să vă luaţi catrafusele şi locul osă vi-l ia un partid cu totul nou — era zadarnică pacea. (Ilustrate).

Preşedintele (sună): Rog linişte!

Dr. A. Vaida: Nu fiţi atât de increzuţi; parlamentul coaliţionist era doar şi mai increzut şi spuneţi-mi unde este el azi, — nu-i văd nici un membru în camera asta.

Ori, poate, să încheem pacea cu parlamentul, ca cu închipuitorul constituţionalismului?

Dar, iată, caut pe reprezentanţii naţiunii politice ungureşti şi văd, că naţionalităţile nemaghiare sunt reprezentate aici numai de 8, zi opt membri, — şi caut apoi pe reprezentanţii milioanei poporului unguresc, dar pe aceştia în genere nu-i pot descoperi niciări, pentru că ei sunt, la rândul lor, scoşi cu forţa din cameră. (Vii protestări).

Cu dragoste grăind, — dv. doar, cei mai mulţi, sunteţi aleşi în ţinuturi naţionaliste, dar nu pentru că aţi fost din vre-o dragoste deosebiţi, ci fiindcă aţi fost aleşi cu obişnuitele şi prea-cunoscutele mijloace, cari sunt în uz la noi încă din 1867. (Vii protestări).

Regimul baionetelor,

Parlamentul acesta trebuia să urmeze. M-a cuprins un sentiment ciudat când azivară mă daseam jos din tramvai ca să viu în cameră şi acelaşi sentiment mă stăpâneşte şi acum, oricâteori intru aici. Un sentiment, pe care nu-l pot caracteriza altfel, decât că ne stăpâneşte totdeauna când părăsim străinătatea, — e sentimentul de patrie acesta, aşazisul Heimatsgefühl.

Imi pare paradoxal acest lucru şi m-am supus unei analize psihice, ca să aflu în ce chip poate să se trezească sentimentul acesta în mine? Şi am aflat că mi-l inspiră mulţimea jandarmilor, cordonul lor, peste care trecem totmai ca regii când merg în cetăţile lor, — aceasta e împrejurarea care trezeşte în mine sentimentul zis Heimatsgefühl, pentru că sunt doar atât de obişnuit cu ea din trei alegeri, dela Sătmăr până jos la graniţele României, în toate circumscripţiile în cari numai am umblat, fie că eram numai agent electoral, fie că eram însu-mi candidatul; pretutindeni vedeam acelaşi tablou, pe care ni-l oferă azi parlamentul.

Un glas din dreapta: Trebuie să se facă ordine!

Dr. A. Vaida: Da — trebuie să se facă ordine! Dar constituţia acestor ţări, n-e fost vreme de 40 de ani întemeiată pe patriotismul cetăţenilor şi nici pe respectul de lege, ci a fost susţinută numai prin forţa baionetelor. După ce baioneta, chiar dela începutul erei constituţionale, simbolizează un întreg sistem de îndreptat împotriva noastră, e numai natural că lucrurile au ajuns până acolo, ca şi parlamentul — şi locul de întrunire al deputaţilor, aleşi în asemenea împrejurări — să înfăţişeze acelaşi tablou, pe care ni-l arată toate centrele circumscripţiilor cu ocazia alegerilor. Era necesar acest lucru, de dragul ansamblului chiar, pentru că în acest chip am intrat în cameră noi deputaţi nemaghiari, dela restabilirea constituţionalismului şi până astăzi.

Când guvernul actual a recunoscut păcatele guvernului coaliţionist, a promis că le va îndrepta şi că va pregăti terenul cu scop, ca în sufletul maselor, între cetăţenii nemaghiari, să deştepte o predispoziţie necesară pentru încheierea păcii din partea generaţiilor cari ne vor succeda. Speram acest lucru cu atât mai mult, cu cât contele Tisza a accentuat în multe din vorbirile sale în 1910 necesitatea împăcării cu naţionalităţile. Şi ce-am

experiat? Experiem, că începând dela alegeri şi până în ziua de astăzi guvernul s-a purtat faţă cu noi direct duşmănos şi pe noi, pe cei »cu buze nemaghiare«: români, slovaci, sârbi, nemţi şi ruteni, ne-a tratat — nu ca pe cetăţeni unguri... (Sgomot).

Preşedintele: Rog linişte!

Dr. A. Vaida: ...ci ca pe duşmani. (Sgomot şi protestări). Onorată cameră! Noi eram de credinţă că guvernul — vrând să-şi câştige lauri sempervirenţi — a avut poate nevoie de acest lucru înfrumuşând prin el şi făcând ca opinia publică ungurească să uite toate gesturile norocoase şi toate greşile ce a făcut împotriva partidelor ungureşti şi a poporului unguresc. Mai târziu, ne-am convins apoi că procedul guvernului are nu numai înţelesul asta, ci el a fost practicat şi pentru motivul, că reprezentanţii puterii sunt mari când e vorba de ispitiri de succese retorice, dar nu fac nimic pentru traducerea şi în faptă a dorinţelor lor retorice. (Sgomot).

Un glas (în mijloc): E adevărat lucru asta?

Dr. A. Vaida: Şi nici nu pot s-o facă asta, on. cameră, pentru că întregul sistem e atât de consolidat astăzi, s-a întărit atât de mult încât e imposibil să mai îndupleci pe factorii chemaţi să practice legea, ca să o practice aşa dupăcum trebuie practică ori şi ce lege. (Sgomot). S-a întărit prea mult şovinismul; a devenit sistem azi, ca tuturor celor ce calcă în picioare legea de naţionalitate — dela ministru şi până la cel din urmă notar de pe sate — să li se recunoască un merit patriotic şi să fie sârbătoriţi de opinia publică ungurească, atât de cea localnică cât şi de cea generală. (Sgomot).

Dr. T. Mihali: Adevărat! Aşa este!

Înteruperi: Nu-i adevărat! Totul e numai agitaţie! (Adevărat! Aşa-i)

Dr. T. Mihali: Dv. faceţi agitaţie! Dv. agitaţi ţara! (Sgomot mare. Preşedintele sună.)

Baronul G. Podmanitsky: Dv. agitaţi (Aşa-e!)

Preşedintele (sună): Rog linişte! Invit pe dnul deputat Mihali să nutil-bure prin întreruperile d-sale liniştea camerei. (Aprobări).

Dr. T. Mihali: Nu ne provocaţi! (Sgomot mare.)

Preşedintele: Pe d-nul deputat Mihali îl chem la ordine! (Vii aprobări.)

Dr. T. Mihali: Mă rog.

Dr. A. Vaida: Onorată Cameră! Aici e legea lui Apponyi şi aici e ordonanţa relativă la instrucţia religioasă. Cu aceasta nu se atinge alt scop, decât că în loc să progreseze maghiarizarea, în loc să se trezească faţă de ideea maghiarismului simpatia marilor noastre mase, — se atăţă numai ura în sufletul naţionalităţilor împotriva statului ungar. (Sgomot şi protestări).

Nu fac numai eu constatarea asta, on. cameră. Au existat bărbaţi de stat maghiari cu roluri de conducători şi bărbaţi politici, cari au făcut deja de mult constatarea asta. (Înteruperi: Cine?) Un astfel de bărbat, spune de pildă, următoarele (citeşte): »Legea aceasta se execută dimpreună cu diferite dispoziţii, cari nu folosesc nimic în practică, prezintă însă o anumită aparenţă a succesului şi au un efect provocator şi supărător pretutindenea. I-a pus vârf acestei împrejurări o ordonanţă ministerială, care — adaug — e bizarea unei ordonanţe de mai înainte şi rămase pe hârtie, dar care ordona, ca instrucţia religioasă în şcolile de stat, măcar în mare parte şi între toate împrejurările să se facă în limba ungurească.

»Stimaţi domni! Nu preget a declara că eu o astfel de modificare alegi, executarea ei cu astfel de şicane, precum şi publicarea acestor de ordonanţe, cred că constituie o mare greşală; (Adevărat! Aşa-e!) eu nu preget a declara, că socot necesară îndreptarea acestor de greşeli. Eu cred a fi necesar, ca în caz, când recunoaştem pe seama fiicărei naţionalităţi dreptul de a propune religia în limba ei maternă, să acceptăm şi adoptăm cu un deplin liberalism, cu o deplină echitate acest

lucru, (Aplauze și aprobări vii și îndelungi.) pentru că sunt convins, că noi, forțând o parțială instrucție ungurească a religiei, n'am făcut nimic pentru fortificarea cauzei naționale ungurești, (Adevărat! Așa e!) ci dimpotrivă am mântit într-o tabără dușmănoasă pe sute de mil de inși, care până acum se alipeau la noi și erau dornici de dreptă noastră de pace. (Voci: Cine le-a spus asta! Cine e?)

Credeți poate, stimați colegi, că doar vre-un trădător de patrie de pănura lui Alexandru Vaida să le fi spus asta? (Iaritate.) Nu, on. cameră, spus-le-a cu ocazia când s'a născut și constituit partidul muncii, contele Ștefan Tisza, în Arad. (Vii ovaii.)

E regretabil, on. cameră, că din vorbele astea nu și-a tras consecințele nici contele Ștefan Tisza, nici guvernul și nici chiar parlamentul. Legile și ordonanțele de categoria celor ale lui Apponyi ne vexează și astăzi ca și mai înainte, când nu se născuse încă partidul muncii. Ce trebuie să deducem de aici? Acea, că nu e exclus ca contele Ștefan Tisza să dorească în teorie pacea; se poate, că chiar și d-voastră vi-ar plăcea să domnească în acest loc relațiile prietenești și frățești cele mai frumoase între naționalități, (Așa-i!) dar nu putem să ajungem mai departe decât visările deșarte; nu săuteți în stare să concretizați baza pentru înfrăirea păcii, ori poate simțiți că n'aveți forțele, n'aveți autoritatea necesară pentru a traduce acest lucru și în faptă împotriva șovinismului dv. propriu. (Așa e!)

Să nu credeți, on. cameră, că numai astea ar fi doleanțele noastre; guvernul actual a păcănit cu mult mai mult împotriva noastră, decât ar putea să se înșire în firul unui discurs parlamentar. (Așa-i! Adevărat!) — pe băncile deputaților naționalități).

Eu am atins abia ordonanțele privitoare la limbă, catechizare și păcatele pe terenul instrucției, neexecutarea legii de naționalitate, fortarea legilor școlare ale lui Apponyi, — și nu voi să continui desvolțarea acestor probleme înșirând și alte cazuri.

(Va urma).

Camera. Ședința de Sâmbătă a camerei a prezentat unele momente de interes. Deputații opoziționali, fiind opriți de a intra în cameră, au însemnat un atac cu gendarmii și numai atunci s-au retras, când gendarmilor li s-a dat ordin a se folosi de baionete. Prin acest atac opoziția a voit să constate din nou, că ea este opriată cu forța brachială de-a asista la ședințele camerei.

În ședința s-au prezentat la început câteva proiecte, cari stau în legătură cu situația războinică. Între aceste primministru Lukács a prezentat proiectul despre dispozițiunile excepționale necesare în caz de războiu.

La proiectul de buget s-a remarcat vorbirea lui Lukács, pe care o dăm în extras în alt loc al numărului de față. A mai vorbit Lengyel Zoltán atacând opoziția și în special pe Kossuthiști, de cari nu de mult se ținea.

Alegerile parlamentare în România. Alături s-au făcut în România alegerile pentru colegiul II de Senat cu următorul rezultat: S'au ales 23 conservatori, 20 democrați și 7 liberali. Sunt două balotajii.

In total, în Senat au fost aleși până acum 45 conservatori, 43 democrați și 24 liberali.

Discursul lui Lukács.

— Ședința camerei de Sâmbătă, —

Evenimentul cel mai însemnat al ședinței de Sâmbătă a camerei ungare a fost discursul primministru Lukács. Partea cea mai mare și esențială a discursului este un răspuns la vorbirile deputaților noștri, Dr. T. Mihali și Dr. Vaida. Lukács răspunde rând pe rând gravaminelor relevate de deputații noștri. Recunoaște, că în unele au dreptate, dar cearcă să atenueze gravitatea cazurilor prin subterfugii, suicituri și adeseori prin nerecunoașterea adevărului.

Asupra declarațiilor lui Lukács vom reveni. Azi dăm în extras cuprinsul vorbirii lui:

La început Lukács mulțumește lui Giessewein pentru precizarea atitudinii sale, ca opozițional, prin care a arătat opoziției calea, ce are să o urmeze pentru restabilirea păcii. Referitor la proiectul autonomiei catolice, Lukács zice, că proiectul e terminat, dar este încă în desbatere și îndată ce referințele vor permite, îl va prezenta în cameră. Trece apoi la discursurile dlor Mihali și Vaida.

Naționalitățile.

Lukács — more patrio — își exprimă de la început bucuria, că plângerile naționalităților răsărite în cameră și nu se face propagandă în afară pentru nește idei, cari nu sunt îndreptățite. De aceea el combate cele afirmate de deputații români.

La acuza lui Dr. Mihali, că parlamentul Ungariei e un parlament de rasă, Lukács zice, că aceasta aserțiune să combată prin faptul, că deputații naționaliști sunt de față în parlament și pot vorbi liber.

La constatarea lui Dr. Mihali, că se pun pedeci naționalităților în viața lor culturală și economică și că românii sunt oprimați, Lukács răspunde cu chipul ipocrit, că aceasta e o acuză nedreaptă, cea mai nedreaptă ce s'a făcut vre-odată unui popor și unui regim de stăpânire.

Și Lukács vrea să o dovedească aceasta în special față de noi români, cu frazele tocite și cunoscute, că guvernul numește cu plăcere în posturi de stat români, că se dă congruă promoții române și întregire de sală în vârfătorii etc. Recunoaște, că statul nu ajutorea teatrele, muzeele și alte instituții culturale române, nici băncile prin depuneri de bani, dar cauza e că «suntem săraci», n'avem bani pentru astfel de lucruri!

În urmă ne spune, că un fel de amenințare, că să primim în alte părți și vom vedea, că sunt state culturale, în cari locuitorii de altă naționalitate și de alte confesiuni sunt tratați altfel ca românii în Ungaria.

Lukács aici desigur înțelege pe Polonii din Pozen.

Raportul cu România.

Lukács recunoaște, că dl. Mihali are dreptate când susține, că unele ziare maghiare provoacă opinia publică din România cu articoli dușmănoși, dar — și aici Lukács se face iarăși smerit! — guvernul ungar — zice el — nu are influință asupra presei, care e independentă și astfel guvernul în acest punct nu poate fi făcut responsabil. Zice apoi, că și presa română să răpește la îndemnul dușmănoase față de Ungaria și drept exemplu citează «Universul» din București, care în un articol provoacă pe regele Carol să ocupe Ardealul și să se încoroneze în Alba-Iulia.

Aceste însă, crede Lukács, nu turbură bunele raporturi dintre cele două state!

Episcopia maghiară.

După ce promise, că proiectul reformei electorale îl va prezenta în cameră încă anul acesta, Lukács revine asupra episcopiei de Hajdudorogh, cu care s'a ocupat în special dl. Vaida în discursul său. Lukács joacă și aici rolul naivului, prezentând lucrul așa, că biserică gr. cat. maghiară s'a înființat «cel mult cu scopul, ca să nu se cucerască de la noi oameni, cari în urma nașterii și referințelor lor familiare sunt legați de maghiarime».

Atât! De altcum Lukács recunoaște, că dispozițiile în privința episcopiei maghiare pot avea și defecte și nu este contra, ca aceste să fie revidate și gravaminele josle sanate.

Episcopatul nostru gr. cat. ar trebui în acest punct să facă a se ține de cuvânt pe primministru Lukács!

Recunoaște apoi, că multe rele provin de la administrație, care trebuie reformată și de reproșul lui Dr. Vaida că statul expropriează moșii românești și le dă Maghiarilor, se apără afirmând total contrariu, că moșii românești se sporesc și scad cele maghiare. Revine și asupra chestiei cu stăpânirea d-n Năsăud și promise și aci învoirea guvernului la o revizie a cauzei. Zice că greșeliile cele face administrația nu sunt îndreptate contra Romanilor. Ele sunt generale, de cari sufer toți în această țară.

Lukács își încheie vorbirea, punând în vedere unele îmbunătățiri față de Croați, în deosebire ce privește pragmatica căilor ferate.

Răzbunare!

Un mitropolit grec — hienă.

În Macedonia sunt la ordine a zilei asasinările îngrozitoare săvârșite de bandele grecești cu aprobarea clerului și guvernului grec în contra fruntașilor Aromâni. Cruzinile palicarilor înșeși după sângele fraților noștri, strigă după răzbunare și acest strigăt trebuie să pătrundă în primul rând inimile fraților din Regatul liber, unde se aciuiesc atâția grecotei, bucurându-se de toate binefacerile statului. Românii, a cărei cuvânt cade cu deosebire azi atât de greu în cumpăna Europei, îi se impune de urgență, să intervină cu tot aplombul necesar, ca să se pună capăt asasinărilor mizerabile din partea Grecilor turbati, despre cari ne dă din nou dovadă strigătul de durere, ce ne sosesce azi din Macedonia.

Iată ce ne scrie fruntașul aromân d-nul V. Diamandi din Iania:

Iania, 4 Noemvrie v. 1912.

Domnule director al „Gazetei Transilvaniei”.

Fiind drumurile închise și porturile blocate de greci, s-a tăiat comunicația ca să vă pot înforma despre tot ce se petrece aci.

Cu inima plină de durere viu a vă comunica tristești știri, cari mahnesc sufletul întregii asasinare a marilor și bunilor armâni: Dumitru Cicma și Lagaro din Turia și pâr. Gheorghegiade și Leon Papi, institutor Paliohori, toți măcelăriți de banditii greci, tăiați în bucăți și aruncați cânilor, iar cea mai mare bucată a corpului a fost prezentată Mitropolitului grec din Grebena spre a se adevăra executarea ordinului lui, spunându-le totodată ca să înainteze pe pământul turcesc și să distrugă tot ce e armănesc, curățind spinii cari împiedecă lățirea lor.

Deci vă rog agitați presa și cereți răzbunarea sângelui nostru.

V. Diamandi.

Marele meeting național.

— Prin telefon. —

București 2 Dec. n.

În sala Eforiei s'a ținut ieri grandiosul meeting național convocat de Liga Culturală și de Societatea macedo-română pentru a protesta contra cruzimilor săvârșite de Greci și pentru recunoașterea drepturilor Romanilor din celelalte imperii și cu deosebire eliberarea Aromânilor de jugul, sub care gem.

La meeting au luat parte la 20 000 Români între cari numeroși reprezentanți din provincie. În decursul impozantei adunări au luat cuvântul dnil. Cernescu Balaori, Ianculescu, Ionel Grădișteanu, Popa Grigorie, V. Arion, și Tăescu Păcerea. De încheiere s'a votat o moțiune, în care se cere recunoașterea drepturilor fraților oprimați.

După adunare s'a format un impozant cortegiu traversând cu muzici și drapele străle principale ale capitalei. Ovații grandioase s'au făcut cu deosebire în fața palatului regal. Familia regală română, care privea din geamuri la mulțimea enormă, a fost profund emoționată.

Mulțimea s'a mai oprit în fața casei Ligei, unde a rostit un înflăcărat discurs arhimandritul Scriban.

Discursul deputatului Dr. Isopescu-Grecul

rostit în ședința delegațiunei austriace din 19 Nov. n. a. c.

Din Viena primim procesul verbal stenografic al ședinței delegațiunei austriace, în care și-a rostit importantul său discurs delegatul bucovinean d-l Dr. Isopescu-Grecul. În numărul de astăzi al „Gazetei” începem cu publicarea părților discursului, cari se referă la situația internă a Ungariei și cari privesc cu deosebire soarta Romanilor din Ungaria.

„Noi în Austria avem ca națiune, pe lângă depina recunoaștere a principiului de naționalități, cel puțin puțin, să ne îndeplinim aspirațiunile noastre culturale și dacă aceste aspira-

țiuni n-au fost în unele cazuri într-o măsură împlinite, totuși posibilitatea de-ați realiza dorințele, este deja ceva ce poate fi numit un titlu de drept, adică speranța, ca cel puțin de jure nu se vor pune pe viitor piedeci împlinirii aspirațiunilor, scurt zis: speranța îndreptățită și garantată într'un viitor mai fericit. Rine sau rău, dar trăim împreună în Austria și va veni vremea să se sălăsluiască în țările Austriei pacea, când deosebirile între cuceririle națiunilor singuratic se vor nivela pas de pas printr'o recunoaștere reciprocă.

Altfel însă stau lucrurile în Ungaria. Și trecând la această chestie, premii, că nici prin minte nu-mi trece să mă amestec în afacerile interne politice ale statului aceluia, care e atât de strâns legat de noi. Fiecare cuvânt, care, fiind spus în camera și delegațiunea austriacă, privește raporturile maghiare, se consideră de obicei de către guvernele ungare drept un amestec nepermis în afacerile interne politice ale statului ungar. Dar aceasta pe nedrept. Amintesc aici exemplul adus de d-l coleg profesor Schaeffer despre focul în casa vecinului și zic, că mie ca vecin nu-mi poate fi indiferent, dacă arde casa vecinului. Eu a-și ascuți și mai mult poarta acestei comparații și zic: Când doi oameni sunt atât de avizați unii la alții, fiind vecini, încât au un zid și un acoperiș comun, atunci nu poate să fie unuia indiferent, dacă celălalt adună în pivnița casei sale materii explozive, cari pot să pericliteze ambele case împreună cu acoperișul comun. Prin urmare nu mi se poate lua în nume de rău, dacă astfel de chestiuni de natură politică se aduc pe tapet și în camera Austriei. Cu atât mai mult sunt chemate însă delegațiunile să se rostească asupra tuturor acestor chestiuni, cari în cele din urmă ating doar bazele politice noastre externe. Asupra acestei împrejurări cred, că nu mai începe nici o îndoielă.

Și acum încă o declarațiune: Dacă în cele următoare, voi vorbi de Ungaria, nu înțeleg sub aceasta națiunea proprie maghiară, care este o națiune nobilă, care are virtuțile și greșelile ei, ca oriceare națiune și care nu poate fi făcută responsabilă pentru toate, câte s'au păcătuț prin sute de ani în contra naționalităților din Ungaria din cauza unui sistem de guvernare greșit, irelevant, dacă acest sistem poartă numele lui Banffy, Apponyi etc.; numele acestor sisteme nu cade aici în cumpănă, căci ele samănă ca ou cu ou în ce privește principiul, pe care-l au la baza lor: Oprimarea fără cruțare a naționalităților nemaghiare.

Și acum pun întrebarea, fără a mă amesteca în meritul chestiunii: Sunt împrejurările create în Croația și Slavonia prin sistemul de guvernare din Ungaria potrivite, să sugereze poporului sud-slave a Balcanului credința, că în Ungaria domnește absolutismul? Da sau nu? Pe mine nu mă împoartă, o repet încăodată, că pe partea cui e dreptatea, pe partea guvernului ungar sau pe partea Sârbo-Croaților. Întreb numai e te potrivit momentul, să atățăm și mai mult spiritele agitate ale popoarelor balcanice într'un mod atât de păgubitor pentru monarhia noastră prin fapte provocatoare și prin susținerea unor stări de drept anormale în Croația și Slavonia? Trebuie oare susținut acest sistem Cuvay? Nu cred. Tocmai atari împrejurări sunt menite să potenteze în succesele lor agitația rusofilă între popoarele balcanice. Dar să primim acum nordul monarhiei, sau mai bine zis nordul regatului ungar.

Stimatul dn. coleg Dr. Lewyckij, care este un cunoscător exact al relațiilor, a arătat, că agitația rusofilă deja a trecut la națiunea ruloană, întru cât aceasta își are locuința în Ungaria. Rutenii, cari sunt aproape o jumătate de milion în Ungaria, sunt de prezent total fără drepturi și și ace sta lipsă de drepturi să folosească ca armă contra monarhiei noastre. Așa dar și de la nord simțim mâna grea a Rusiei. Ce să întâmplă însă în orient? Excel. Sa dl. ministru de externe a arătat în expozeul său atitudinea corectă a regatului României din prilejul crizei Balcanice și a accentuat, că monarhia are datorința, a sta în ajutorul României cu ocaziunea rezolvirii acestei probleme. Și de fapt în decursul crizei România a și perzistat cu maturitate politică și în un mod foarte loial față de monarhia austro ungară. Pentru regatul României, har D-ului, a trecut timpul tinereții romantice, în care poezii fac politică și politicienii sunt poezi. România ține neclintit la punctul de vedere, că mai bine poate exista în legătură cu monarhia noastră și s'a acomodat acestor vederi cu cea mai mare consecvență. Dacă în Rusia era încă de mai înainte la ordine a zilei

ideia, că România trebuie câștigată pentru planurile Rusiei, aceasta tendință s'a potențat, în mod periculos chiar, imediat înainte de izbucnirea crizei din Balcani. Regatul României a rezistat tuturor promisiunilor și amenințărilor. El ține fidel la Austro-Ungaria. Dar tocmai pentru aceasta el formează și azi poate una din cele mai mari probleme ale propagandei ruse. Anume, de la izbucnirea crizei Balcanice propaganda aceasta se folosește de următoarele două mijloace, al căror efect e calculat exact: Se spune în regat urbi et orbi că a perdut România prin aceea, că nu s'a alăturat la celelalte popoare Balcanice și n'a întreprins războiul împreună cu acele contra Turciei. Se răspundește în cele mai largi pături, că aceasta politică austrofilă a fost o greșală a României, că la rezolvirea finală a problemei Balcanice România ar fi avut un câștig colosal, dacă ar fi operat cu popoarele Balcanice. De altă parte se lucră din partea Rusiei cu mijloacele folosite față de celelalte națiuni, se arată preste frontiera austro-ungară și se zice: Cum puteți să vă alăturați ca aliați, la o monarhie, în care egalitatea națională se tratează așa de rău? Și aci este iarăși un Austria, ci Ungaria, în care se descoper relațiuni de acele, cari în ori ce caz nu se pot considera de favorabile din partea conaționalilor.

Noi Românii în Austria avem cel puțin posibilitatea — cum am spus-o mai înainte — împlinirii aspirațiilor noastre naționale. Nu ne merge, durere, prea bine, dar nici prea rău. Suntem în stare din timp în timp, adeseori cu multă osteneală, dar totuși a ne valdita drepturile și putem zice, că nu avem motive de plânsore contra guvernului austriac, pe titlul unei rea voine. Aceasta însă n-o pot s'o spună Românii din Ungaria despre el. Aceștia stau în Ungaria tot atât de rău, ca și Slovacia, Rutenii și, precum a arătat-o aceasta în mod splendid d-l. coleg Wolf, ca și Germanii. Deși sistemul Cuvay se condamnă în Croația și Slavonia, totuși situația de-acolo a Sârbo-Croaților este cu mult mai bună decât cea a celorlalte naționalități din Ungaria, cari în genere n-au drepturi.

(Va urma).

In ajunul păcii.

Sanționarea protocolului armistițiului.

Ultimele telegrame ne anunță, că astăzi, Luni, se va semna protocolul armistițiului între statele beligerante, iar „Agenția Havas” află din Constantinopol, că consiliul de miniștri a aprobat deja acest protocol, iar Sultanul l-a sancționat. Ori-cum ar sta lucrurile, se pare că negocierile în jurul încheierii armistițiului au fost încoronate de succes și că stăm în ajunul păcii.

În consecință lupte la Ceatalgea nu s'au mai dat, în schimb însă armatele beligerante se întăresc și sporesc pentru orice eventualitate.

Mai nou se anunță:

Constantinopol, 1 Dec. Se menține știrea, că ieri noaptea delegații, cari tratează pacea, au căzut de acord în chestia încheierii armistițiului între următoarele condițiuni:

Adrianopol rămâne Turcilor; Turcia intră în alianța balcanică; Albania primește autonomia pe lângă garanția Statelor balcanice; Muzulmanilor, cari se află pe teritoriile cucerite, li-se vor acorda privilegii; Armistițiul va dura 2 săptămâni.

Constantinopol, 1 Dec. După consiliul de miniștri de ieri, ministrul de externe a declarat următoarele:

Tratatul pentru încheierea armistițiului nu s'a semnat încă, ne apropiem însă de faza când pot începe tratative de pace. Condițiile păcii vor fi revizuite de-o conferință europeană.

Constantinopol, 1 Dec. Delegații turci și bulgari s'au întâlnit ieri într'un vagon lângă Bagcekoj. Întăiu au sosit delegații turci. Nazim pașa aștepta cu nerăbdare sosirea delegaților bulgari și în repetite rânduri s'a uitat la ceasornic. Delegații au sosit cu un ceas în urmă venind cu un tren special din spre Ceatalgea. După sosire delegații au ocupat locuri în două vagoane pentru a lua o gustare. Într'unul se află Nazim și Reșid pașa, Savov și Danew,

Pentru comoditatea cumpărătorilor din Transilvania, am deschis o Filială în stil mare în **Brasov**, strada porții Nr. 60. Înainte de a vă procura mobile, vizitați depositul nostru, deoarece firma noastră în toată Transilvania este cea mai capabilă de concurență, având cel mai mare depozit

Fabrică de mobile Székely și Réti

Marosvásárhely, Széchenyi-ter 47.

Brasov, Strada Porții 60.

Se creditează fără urcarea prețului și plată în rate.

În celălalt vagon ceilalți 8 delegați. Nazim pașa și generalul Savov, conștient în limba turcă, ceilalți franțuzești. După gustare 5 delegați principali au început tratativele într-un vagon, iar ceilalți stăteau afară în grup, unde s-au fotografiat. Tratativele au durat 4 ore. Delegații turci s-au întors la Bagreokol. Nazim pașa s-a pus imediat în legătură telefonică cu Poarta, căreia i-a comunicat mersul tratativelor.

Sofia, 1 Dec. Din cartierul general bulgar se anunță, că luptele la Căralgea vor înceta până la expirarea armistițiului. Bulgarii sunt conștienți că Adrianopolul va cădea peste câteva zile. În cazul când turcii vor preda orașul, la Constantinopol ar izbucni o revoluție groznică. Este mai mult ca sigur, că garnizoana turcă va lupta cu mare viteză.

Din România.

Vizita lui Hötendorf.

Despre importanta vizită a generalului Conrad de Hötendorf ni se comunică din București următoarele amănunte:

Vineri la ora 2 d. a., M. S. Regele a primit în audiență specială pe generalul Hötendorf. Audiența a durat până la ora 4 d. a., după care generalul Hötendorf a părăsit palatul regal cu o trăsură închisă a palatului, ducându-se la legătuina austro-ungară.

De la ambasada austro-ungară, generalul Hötendorf s'a dus pe la locuințele tuturor miniștrilor și a d-lui general Crăiniceanu și a depus cartea de vizită. U-sa apoi a făcut câte o scurtă vizită d-lor Maiorescu, președintele consiliului de miniștri și ministru de externe, general Hârjeu ministru de război și general Averescu. De aci s'a dus la palatul Cotroceni, depunând o carte de vizită.

La ora 9 seara, d. Hötendorf a luat dineul oferit în onoarea d-sale de către d. ministru Maiorescu în locuința d-sale din strada Mercur. La acest dineu nu mai fost invitați dinii miniștri Take Ionescu, N. Filipescu, general Hârjeu Al. Marghiloman, ofițerul de ordonanță care însoțește pe d. general Hötendorf și d. căpitan Russel atașat pe lângă înaltul oaspe.

Sâmbătă dimineața d. general Hötendorf și aghiotantul d-sale au participat la requiemul oficiat în catedrala catolică pentru odihna sufletului contesei de Flandra, sora Regelui Carol. După amiază a avut o nouă întrevedere cu d. general Averescu, iar seara la ora 8 cu acceleratul de Vărciorova a părăsit Capitala, reîntorcându-se la Viena. Prețut fiind la gară de ministrul Maiorescu, ministrul plenipotențiar austro-ungar prințul Fürstenberg etc.

Vizita lui Danew.

D. Danew, președintele Camerei bulgare, a trimis o telegramă d-lui Titu Maiorescu, președintele consiliului de miniștri, prin care își exprimă regretul că e împiedecat de evenimente să-și aducă sosită în București.

Întărirea provine în cauza tratativelor de pace ce se urmează la Căralgea. Immediat după încheierea pacei d. Danew va sosi în București.

Un împrumut.

În cercurile guvernamentale se ventilă ideea contractării unui împrumut de 500.000.000 lei.

Din această sumă, 300.000.000 lei vor fi întrebuințați pentru a fi ferate și șosele, iar restul de 200.000.000 lei pentru armament și marină.

Din Germania.

Lipsca, 29/XI 1912.

Parlamentul. — Războiul. — Generalul Hauptmann în Lipsca. — Muzeul nou-nouilor mitice. — Un dascăl doctor de onoare.

Parlamentul german și-a reluat activitatea. Prima sa lucrare a fost reelegerea liberalului Kaempf de președinte, — un fapt, căruia i se atribuie multă însemnătate.

Din programul de muncă amintim în primul rând scopul traiului și în al doilea rând scopul papalei relative la asociațiile muncitorești creștine. Despre cumpărarea traiului v-am mai raportat. Se așteaptă că parlamentul va lua măsurile necesare pentru ameliorarea acestor stări. Mai interesantă va fi poezia cu Vaticanul, care iar s-a mesecat în o afacere, care nu-l împartă. Numele prin enciclica cea nouă se răsună sfera de activitate a asociațiilor creștine, care astfel se degradează în organizarea de mână a doua. Ca în toate fazele luptei cu Vatican, și de

prezent este mare înverșunarea împotriva sa, astfel că probabil se vor rosti multe cuvinte aspre la adresa sa.

* * *

Vizita moștenitorului nostru la Berlin a fost privită de presă și poporație ca semn al nestrămutatei prietenii între cele două state, cari tocmai acum trec prin o nouă probă de foc.

Mult mai multă iritație a stărnit vizita lui Schemua, care se privește drept presemnul unui mare pericol. Deși oficios nu se admite, se pare că se cam fac mișcări între trupe; cu toate că de mobilizare nu se poate vorbi, totuși măsurile acestea par a sta în legătură cu mobilizarea Austriei.

Săptămâna trecută era agitația foarte mare. Tocmai aci în Lipsca, unde sânt atâți supuși austro-ungari, s-a resimțit mobilizarea, chemându-se mulți dintre ei la arme. De Marți însă toate gazetele vorbesc în ton mai potolit, unele susțin chiar că o speranță să se evite orice conflict. Mult contribuie la aceasta și atitudinea liniștită a Franței și Angliei.

* * *

Serbările jubilarie pentru Gerhart Hauptmann au fost niște adevărate sărbători naționale. După solemnități mai mici în Berlin, München, Viena și altele, a fost serbarea importantă, dată de tinerime poietului iei din Lipsca. Cu tot fastul serbărilor universitare germane s'a prăznuit în aula Augusteului aniversarea a 50-ee a lui Hauptmann. În public puteai vedea bărbați dintre cei mai renumiți ai Germaniei, cari au grăbit la sărbătorirea poietului. După vorbirea măiastră a profesorului Köster a răspuns Hauptmann. Simplu, fără a face a povestit cum și-a făcut el drum în viață și cum a ajuns la ceea ce este. A terminat mărturisind credul sau artistic. Au urmat pe urmă manifestările studențimii, reprezentarea de gaia în teatru, bauchete și altele.

* * *

În Regensburg (Bavaria) există renumitul Waihall, un ruseu mare, zidit pe o colină la malul Dunării, în fața unei păduri. În interiorul său sânt busturile celor mai renumiți germani.

Pictorul Urban, sprijinit de municipiul orașului Friedrichroda și mai mulți mecenai, s'a decis să ridice un asemenea muzeu pentru figurile mitice-germane. Muzeul se va ridica pe locul numit »Grund« lângă Friedrichroda, unul din cele mai mai pitorești locuri din Germania. Prin cercurile bogățiilor s'a și pornit o viuă agitație pentru sprijinirea acestui proiect.

* * *

Este cunoscută vorba, că Germania mulțumește libertatea sa învățătorilor sei. Într-adevăr, învățătorii germani sânt azi pe un așa nivel înalt de cultură, încât unii din ei ocupă chiar locuri de frunte în mișcarea științifică germană. Astfel inv. Ulmer din Hamburg de mult e te apreciat în cercurile zoologice ca distins entomolog, a carui studii asupra friguelor (phryganeae) sânt de mare valoare. De curand universitatea din Basel l-a decernat pentru meritele sale doctor honoris causa.

M.

Din cercurile tinerimei noastre.

Intrunirea tinerimei brașovene.

Brașov, 2 Dec n.

Nu putem decât să felicităm pe d. Aurel P. Bănuț, pentru feticulul gând de a uni rândurile tinerimei din Brașov, dându-i astfel un curs adevărat și demn vieții sociale și culturale a acestei tinerimi.

La indemnul d-sale, s'a ținut Sâmbăta trecută o consfătuire, la care pe lângă un număr — care putea fi și mai mare — de tineri, au fost reprezentate desp. Brașov al »Asociațiunii« prin președintele sau d. prof. N. Bogdan, »Reuniunea pentru ajutorarea meseriașilor români« prin d. jude în pensie P. Pop și »Comitetul teatral« prin directorul artistic d. A. P. Bănuț.

După ce d. Bănuț arată celor prezenți scopul întrunirii: desfășurarea unei activități în chip unitar și sistematic în cadrul desp. »Asociațiunii«, »Comitetului teatral« și »Reuniunii« pentru ajutorarea meseriașilor români — propune ca președinte adhoc, primit fiind cu unanimitate, pe d. prof. N. Bogdan.

În câteva cuvinte președintele arată grăutățile ce le suferă despărțământul Asociațiunii, din cauza nepăsării publicului și mai ales din cauza lipsei de conferențieri la adunările de pe seară, unde tocmai în urma acestui fapt până acum nu s'a putut ține o serie de conferențe sistematice. Arată apoi foloasele și dragostea de carte ce ar oferi-o țărânului niște conferențe din domeniul literaturii populare și clasice, din domeniul istoriei, igienei, dreptului și medicinei veterinare. În urma ce-

lor espuse se și anunță următorii conferențieri: dl Dr. Horia P. Petrescu, cu o conferință din domeniul literaturii, dl Dr. Dobrescu din dom. igienei și medicinei veterinare Dr. D. Popovici și Dr. I. Suru cu câte-o conferință din domeniul medicinei veterinare.

În numele comitetului teatral vorbește dl Bănuț, arătând necesitatea unei trupe stabile de diletanți în Brașov, care eventual va putea juca și în provincie. Ca să se evite greutățile, pe cari d-sale a întâmpinat cu ocazia reprezentățiilor precedente, când trebuia să alerge și să se roage chiar de unul și altul pentru ca să-și poată aduna personalul necesar, — propune ca să se anunțe cei ce se simt capabili și au atragere pentru jocul pe scenă, obligându-se ca la eventualele reprezentări ce se vor mai da, să-i ofere tot sprijinul posibil, ferindu-l astfel de neajunsurile de până acum. Se anunță domnii: Dr. Alex. Dobrescu, Covrig, Dr. C. Moga, Dr. Aurel Dobrescu, D. Necșu și I. Brotea.

La apoi cuvântul d. jude în pens. Petru Pop, președintele »Reun. pentru ajutorarea meseriașilor«, spunând că e prea mare desconsiderarea de care e împărțită clasa meseriașilor n.ștri din partea inteligenței române, care ar fi de a daore să-i dea tot sprijinul moral și material. Asupra unui plan de acțiune sistematic, în cadrul acestei reuniuni, dă nu se poate exprima, fără consfătuirea și consimțământul comitetului ei, dar reză pe cei prezenți să-și dea concursul prin ținerea de conferențe, cu prilejul adunărilor și la lăfuleșul meseriașilor, să sprijinească Reuniunea prin prezență la diferitele manifestațiuni culturale ale meseriașilor și prin înscrierea ca membri ai acestei reuniuni.

Patru din're cei prezenți s'au și înscris ca membri: dl A. P. Bănuț, membru pe viață, și dd Dr. Alex. Dobrescu, Dr. Aurel Dobrescu și Ioan Brotea membri ordinari.

De încheiere, dl Aurel P. Bănuț face propunerea, care s'a primit cu însușire, ca pe viitor inteligența brașoveană să se întrunească în fiecare săptămână la o cină comună, într-un local anumit; clementându-se astfel baza unei legături mai intime în România brașoveni.

Speranța, că cei întruniți la această constituire au fost conduși de sentimentul și dorul propășirii, și că astfel își vor da silința să grupeze pe cât mai mulți în jurul lor, mă face să nădăjduiesc că feticulul gând al tinerimei noastre va avea chemarea să dea o altă înălțare vieții sociale spațioase de până-acum a Românilor brașoveni.

Fie începutul într-un ceas cu noroc!

Rap.

De pe la Reghin.

— 29 Noemvrie n. c.

Despre mișcările românești din Reghin și jur puțin transpiră în public. Adevărul vorbind, nici nu are ce transpira, căci pe la noi toate cam dorm în dulce farniente. Pe teren cultural-național singurii, cari mai dau semne de viață sânt preoții și învățătorii, cari în cadrul legilor și în urma constituției lor ca corporațiune se întrunesc de câte două-ori pe an și dezbate împreună cauze de interes obște.

Ziua de 18 Noemvrie st. n. este o zi remarcabilă în această privință în analele preoției și învățătorimii din jurul Reghinului. În aceasta zi preoția mea unită din tractul protopopeal al Reghinului și-a ținut în acest oraș sinodul de toamnă, iar învățătorimea din Despărțământul Reghin al Reuniunii învățătorilor din Arhidieceză și-a ținut tot aci adunarea sa de toamnă.

După celebrarea liturgiei s'au intrunit cu toții în școala gr. cat. din Reghin, unde au asistat la prelegerea practică din religie: »Despre ingeri« cu desp. I și II ținută de protopopul Arion M. Popa. Nu pot să trec dela acest punct fără de a aduce recunoștință protopopului Arion M. Popa, care prin această procedură a sa a făcut ca studiul religiei să i-se dea atenția cuvenită arătând cum are să considere catehizarea în școală. După prelegerea practică s'au emis diferitele comisiuni apoi a urmat cuvântul de deschidere al prezidentului Ioan Suciu după care preoții părăsind școala, s'au retras în cancelaria protopopească. Învățătorii și-au continuat după programul publicat agendele lor, dovedind mult tact în discuții și arătându-se dibaci văsași în spinoasa lor carieră. — Inspectorul regesc neputând lua parte a fost suplinat prin veteranul inv. pensionat din Reghin G. Maior.

În cancelaria protopopească prin o vorbire protopopul deschide sinodul preoțesc, dând povețe și îndrumări potrivite în vremurile critice prin cari trecem, după care s'au pertractat obiectele cele puse la ordinea zilei. Din cele dezbătute merită deosebită amintire concluzul luat ca în Vinerea și Sâmbăta înainte de Dumineca Florilor anului 1913 să se țină în Reghin misiuni

sacre pentru preoți, iar Duminecă și zilele următoare tot acolo să se țină misiuni populare.

O altă hotărâre importantă este cassarea pomenilor cu vinars după morți. În legătură cu aceasta s'a luat concluz ca toți preoții sub pedeapsă să fie îndatorați a aplica acest concluz în parohiile lor.

Intrunindu-se preoții cu învățătorii în școală, a urmat aprecierea prelegerii practice de înainte de amiază și raportul comisiunilor, după cari a urmat un important punct și anume: »Celere și aprobarea statutului-proiect, pentru înființarea unei reuniuni de înmormântare tractuală«. Cred, că e superflu a mai înzista asupra importanței unei astfel de reuniuni.

Fiind, exhaustat programul, protopopul închide sinodul, mulțumind preoților și învățătorilor pentru pașința și seriozitatea cu care au luat parte la dezbateri.

Uterior am aflat, că tot în aceeași zi și-au ținut tot în Reghin sinodul de toamnă și preoții greco-orientali.

Un preot unit.

ȘTIRI.

— 19 Noemvrie v. 1912.

Pentru fondul ziaristilor. Tineri-comercianți români din Lugoj au aranjat o petrecere în favorul fondului ziaristilor. Deși au avut deficit, comitetul aranjator a întregit această pierdere iar pentru fondul ziaristilor a supra-solvit 35 cor., cari parale au fost predate redacției »Drapelului«. Laudă tinerilor comercianți!

Cu ocazia cununiei d-lui Sava Tr. Seculin cu d-șoara Constanța Iancu în Orlaca, drept răscumpărare a anunțurilor de cununie au dăruit 10 cor., pentru »fondul ziaristilor«. R-l.

Aducerea corpului lui I. L. Caragiale. Cu un tren de marfă asosit alaltăieri la București un vagon german mortuar. Fiind vagonul sigilat iar fractele cu cari trebuia însoțit fiind întârziate, șeful gării s-a interesat la Predeal, de unde a aflat, că în vagonul mortuar se aflau rămășițele pământeste ale regretatului I. L. Caragiale. Vagonul fusese expediat din Berlin acum 2 săptămâni dar a răscăcit prin diferite stații austriace, unde s'au perdut și fractele cuvenite. Șeful gărei, imediat ce a aflat acest lucru a comunicat fiului defunctului Caragiale sosirea vagonului.

După ultimile dispozițiuni luate în consiliul de miniștri român s-a hotărât să se facă marelui nostru prozator funeralii naționale. Sicriul sosit în gara de Nord, a fost transportat la biserica Sft. Gheorghe, unde va fi ținut probabil până Joi, când se va face înmormântarea. La înmormântare vor vorbi d-nii Take Ionescu, din partea guvernului, Barbu Delavrancea, Al. Davilla, din partea Teatrului Național; un reprezentant al »Sindicatului ziaristilor«, și un reprezentant al Societății scriitorilor.

Pentru ca publicul din toată țara să poată asista la această înmormântare, s-a hotărât să se acorde o reducere de 50 la sută pe căile ferate române.

Noul vicar al Făgărașului. Aflăm că d-l profesor de teologie Dr. Alecan-dru Nicolescu va fi numit vicar al Făgărașului.

Din fundațiunea »George Vișu«, administrată din partea Venerabilului Capitul metropolitan din Blaj, în anul școl. 1911/12 au fost împărțite cu stipendii următorii: 1) Ioan Neagu din Doștat, ucenic comerciant în Sibiu cor. 100. 2) Ionel Raica din Galda de sus, ucenic mașinist cor. 100. 3) Rea Silvia Radu din Murăș-Uioara, elevă cl. II. ci-vilă Sibiu cor. 100. 4) Ioan Aug. Caliani din Blaj cl. II. elem. în Alba-Iulia cor. 100. 5) Demetriu Toflea din Făgăraș gimn. cl. IV. Blaj cor. 300. 6) Radu Fodor din Abrud gimn. cl. VII. în Blaj cor. 400. 7) Iosif Lobonț din Hepria, tehnic a. I. în Budapesta cor. 600. 8) Liviu Ivașcu din Abrud, comerciant în străinătate cor. 1200.

Consemnarea aceasta o dăm publicității în înțelesul §-lui 11 p. 8, din literile fundamentale ale fundațiunii »George Vișu«.

Blaj, din ședința consistorială, ținută la 19 Noemvrie n. 1912.

Victor Mihályi, Metropolit de Alba-Iulia.

Pentru aeroplanul Vlaicu III., a contribuit prin administrațiunea ziarului nostru suma de 5 cor. d-l Ioan de

Lemény, cand. de adv. Bani au fost transpuși d-lui protopop Dr. V. Saftu.

O nouă linie ferată la granița României. De mult se proiectase construirea unei noi linii ferate ungare între comuna Livăzeni și Pasul Vulcanului, dela granița românească. Concesiune s-a și dat pentru construirea acestei linii, dar cu toate acestea nu se începuse nici o lucrare în această direcție. Acum se afirmă că în primăvara viitoare se vor începe lucrările pentru construirea liniei ferate amintite, înființându-se astfel o nouă linie de circulație în România, pe valea Jiului.

Un articol al senatorului român Bațaria. Ca răspuns la un articol din ziarul »Le Temps«, care pretinde că Albania nu există și că unitatea etnică a albanezilor este un basm, ziarul »Jeune Turc« publică un articol de fond, datorit penei senatorului român Bațaria, care probează cu argumente etnologice și istorice existența Albaniei. Ca răspuns la întrebarea din »Le Temps«: Unde este Albania? Bațaria zice: Acolo unde albanezii formează majoritatea populațiunii, unde este limba, tradițiunea, conștiința și moravurile albaneze! Autorul respingând mai ales afirmarea din »Le Temps«, că albanezii nu au un tip unic, zice: După mărturisirile tuturor etnografilor nu există pe continentul Europei nici un popor, care să fi conservat ca albanezii tipul primitiv al rasei.

Comane nimicite de taifun. Din Washington se telegrafiază: După cum anunță guvernatorul insulelor Filipine, un puternic taifun, care a băntuit în ziua de 25 a lunii trecute, a nimicit comunele Tacloban și Capic. Despre pagubele materiale și victimele omenești ale acestui taifun telegrama oficială nu face nici o amintire, dar din alte informații rezultă că ar fi vreo 15—17 mii de morți și răniți. Din New-York se anunță, după o telegramă sosită din Manila, că dezastrul cauzat de taifun e îngrozitor. Unele știri spun că în insulele Samar și Leyte ar fi fost omorâți 260 oameni.

Atragem atențiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunțului: Székely și Réti, fabrică de mobile.

Din Brașov și Târa-Bârsei.

Pentru masa studenților români a mai contribuit dl. comerciant I. G. Eremie suma de 10 cor., în loc de cunună pe sicriul neuitatei sale mame Maria G. Eremie din Bacifalu.

Primească marinosimul donator sin-cerile noastre mulțumite. — Direct. școalelor medii gr. om. rom. din Brașov.

Reuniunea »Crucea roșie«, secția Brașov aranjază în scop de binefacere în 7 Dec. a. c. n. un mare concert în sala Redutei, la care vor colabora mai multe reuniuni și persoane particulare, între cari d-nii prof. Lassel și Richter (la două plane), cântărețul de operă Honigberger, dl. locot.-auditor Zaharia, societatea filarmonică etc.

Greva birjarilor. Începând de ieri birjarii brașoveni au declarat greva.

Apollo-Bioskop. Luni și Marți în 2 și 3 Decemvrie. Războiul Balcanic. Tunelul Simplon. Să ne îmbrăcăm după modă (Umor). Vânătoarea după ginere (Umor). Domnul șef de stație (umor). Pilda rea. Crucea Victoria (Dramă) Număr afară din program: »Măna de fere« contra mânușilor albe, mare dramă delectivă în 3 acte, filmul lung 1500 metri.

Miercuri și Joi program nou.

În urma decedării mult regretatei noastre flice Marioara, nenumărați prietini și cunoscuți de aproape și de departe s-au grăbit să ne condoleze prin graiul viu și în scris.

Ne împlinim și pe această cale datoria de a le exprima cea mai caldă mulțumită pentru cuvintele de mângăiere, ce ni-au adresat.

Brașov-Dârste, 16 Nov. 1912.

Preotul Ioan Broșu și soția sa Maria.

POȘTA ADMINISTRAȚIUNEI.

Dlul Nicolae Dobrescu, București. Abonamentul D-voastră este achitat până la 1 August 1913.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp

Redactor responsabil:

Ioan Brotea.

MOBILE BUNE

lucrate de măiestri din Brașov, — se capătă în asortiment bogat în
Hala de mărfuri a societății industriale din Brașov, (PODU BĂTUȘILOR)
STRADA HIRȘER Nr. 1.
Pentru lucru solid și bun se dă garanție pe cinci ani.

Pentru sezonul de iarnă 1912.

In atenția On. public cumpărător.

Am onoarea a aduce la cunoștință, că din cauza re-novării Magazinului meu, primesc comande pentru haine bărbătești din depositul meu de stoffe englezești lucrate după cel mai modern fason, cu prețuri foarte ieftine.
 Poftiți a folosi această ocazie căci prețurile ieftine durează numai timp scurt.

Serviciu punctual

Rugăm se fiu onorat cu comande cât de multe semnez
 cu stimă

Kosa Albert

Magazin de haine Brașov Str. Mihail Weiss Nr. 6.

Nr. 8244—1912.

Concurs

la ajutoare din fundațiunea „George Vișa”.

Din fundațiunea „George Vișa”, publicăm prin această concurs până în 20 Decembrie n. 1912 pentru următoarele stipendii și ajutoare.

1. Două (2) stipendii de câte 100 cor. destinate pentru doi copii români de naștere din Zlagna, cari să învețe vre-o meserie folositoare în Abrud sau Alba-Iulia, cu acea modalitate, că în primul an stipeudiul va primi suma de 100 cor., în al doilea an 80 cor., în al treilea 60 cor. și în al patrulea an de ucenicie 50 cor., restul și respective plusul, ce rămâne din acești 3 ani, atunci li se dă ucenicilor pentru haine, când vor deveni calfe.

Concurenții la aceste stipendii au să-și înainteze rugărilor către Capitulu gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în Blaj până la terminul de mai sus, provăzute cu carte de botez și copia contractului încheiat cu măestrul la care este angajat.

2. Din cametele unui capital de 1000 cor. se vor plăti precăt se va ajunge taxa de asigurare la societatea de înmormântare din

Zlagna pentru oameni săraci din Zlagna, de naționalitate română.

Ceice doresc să fie împărțite de ajutorul acesta, au să-și înainteze rugărilor către Capitulu gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în Blaj provăzute cu carte de botez, atestat de paupertate și atestat autentic despre aceea, cumcă sunt primiți ca membri la numita societate de înmormântare.

2. Două (2) ajutoare de câte 100 cor., destinate pentru ucenici români, cari învață vre-o meserie în Sibiu sau Brașov. Rudeniile fondatorului vor fi preferite.

Din suma aceasta măiestrii, cari angajează pe cei doi ucenici, vor primi în primul an pe titlu de îmbrăcăminte fiecare în parte o sută (100) cor., în anul al doilea 80 cor., în al treilea 60 cor., în al patrulea 50 cor. Plusul de bani ce va resta, se va extrade copiilor pentru îmbrăcăminte și alte trebuințe, când vor ajunge calfe.

Concurenții la aceste ajutoare își vor găti și înainteza rugărilor ca și cei de sub p. 1 de mai sus, iar consăgenii fondatorului vor avea să alature la rugare și atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concurent.

Blaj, din ședința consistorială, ținută la 19 Noemvrie 1912.

Nro. 602-1912
 a. f. c. sc. d.

Concurs.

La gimnaziul superior fundațional din Năsăud în decursul anului școlar 1912/1913 e de a se implea pe cale de alegere catedra de gimnastică.

Cu această catedra e împreunată și conducerea după amiazelor de joc și pentru aceste agendo sunt staționate plata fundamental de 1000 (Una mie) coroane și adăuse cincenale.

La aceasta catedra pot suplica numai concurenții cari au calificatiune pentru întreg gimnaziul superior.

Concurenți să și trimită cere-rile provăzute cu documente cari să justifice reliniunea lor, etalea calificatiunea pentru instructor de gimnastică, serviciul de până aici și referințelor de obligament militar și adresate la subscrisa comisiune administratoare până în 25 Decembre 1912 pe calea direcțiunei gimnaziului superior fundațional din Năsăud și aceasta cu atât mai vârtos pentru că cere-rile intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Din ședința comisiunei administratoare de fondurile centrale școlare și de stipendie din districtul Năsăudului ținută în Năsăud la 14 Novembre 1912

pentru prezident:
 Dr. Paul Tanco m. p.
 Secretar; Dr. Nestor Simon m. p.

Pălării pentru dame!!!

De genre cel mai fin, în Velour, Pluche, Catifea, și Pâsla de mătase, cu prețuri miraculoase de ieftine la

M. LOTT Chic vienes

BRAȘOV, Strada Porți 32.

ED. G. DIK.

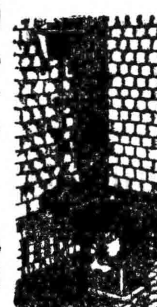
TINICHIGIU ȘI INSTALATEUR.

BRAȘOV, TÎRGUL CAILOR 20

Recomandă On. proprietari de casă, closete patentate, care nu îngheață și se spală cu apă.

S'a probat în trei ani foarte aspre și s'a constatat că nu poate îngheța.

Leși pentru a se putea instala nu se pretind spese mari, nici vre-un local deosebit.

Untul nostru pentru ciei Prima

se distinge:

prin **Gustul escelent.** căci noi pasterizăm smântâna;

prin puținul conținut de apă căci noi spălăm bine untul.

prin **Forma plăcută și pachetare cu atențiune,** căci noi nu economisim hârtia de pergament pe costul curățeniei.

Cu toate acestea Untul pentru Cei Prima al nostru este cel mai ieftin în târg.

Untul pentru cei Prima al nostru se capătă în toate prăvăliile și la toți cari duc laptele nostru.

Cereți espres produsul nostru.

Insotirea Lăptăriei.

Violine de școală bune.

complet cu etui elegant, arcus, etc. dela 16 Cor. insus. Numai instrumente bune, fin sunătoare s'afliă la.

FRIEDRICH REISER,

Depozit de toate instrumentele musicale și pășile din care se compune, asemenea și cele mai fine coarde.

Brașov, Strada Vămei 31.

Pentru sezonul de iarnă

Ciorapi, gomașe, articoli de sport, jachete pentru dame, flanele, șepci, mănuși etc. de calitate foarte bună se capătă cu preț ieftin în prăvălia fabricii de tricotaț a d-lor

J. Teutsch & Cie.

Strada lungă Nr. 20.

Anunț de licitație.

În 16 și 17 Dec. st. n. 1912 se vor vinde cu licitație obiectele ce s'au amanetat din 18 Sept. 1911 până inclusive în 11 Nov. 1911 și nume: sub numărul 12504—1911 până inclusive cu Nr. 15001—1911 al căror termen a expirat și s'au rescumpărat.

Licitația va avea loc în localul Casei de zăloage, dela 8 oare până la 11 oare a. m. și în cas de lipsă dela 2 până la 4 oare p. m.

Obiectele, cari se vor vinde, sunt: Giuvaercale, Clasornice de aur și argint și alte scule de aramă, Cioșor, Cositor, flanele, haine bărbătești, femeiesci, Cisme, Ghete și altele.

Vânzarea se face în bani gata. Rescumpărarea sau înnoirea amanetelor se poate face numai până cu o zi înainte de licitație.

În ziua vânzării cu licitație nu se permite nici într'un chip prelungi amanetarea.

Brassó, 21 Nov. 1912.

1—3). Casă de amanetare orășenească.

Reisz Miksa, Fabrică de mobile

Békéscsaba, Nagyvárad, Brașov, Strada Vamei 32.

Telefon 513.

Mobile de calitate superioară de tâmplărie și tapețate. — Cu prețuri convenabile pe lângă garanție.

Aranjament complet de locuințe. Planuri industriale artistice. Contoar de desemn. Planuri gratuite.